אין פודין את השבוין כו'. מרישא קמ"ל: ט) **אמר** הרי גיטה **ובתובתה תרפא עצמה רשאי.** לפי שרפואה היא בכלל מזונות והרי קבלה כנגד מעשה ידיה שעד עכשיו אין לו רשות לומר תקבל את גיטה ותפדה את עצמה לפי שלא קבלה משלוש מפירות שאכלה עד עכשיו:

ותנן ממטלטלי בכתובה שויוה רבנן. והשתא שתקנו הגאונים שכתובה גובה ממטלטלי כתובת בנין דכרין נמי גביא ממטלטלי דהא כתובה שויוה רבנן:

תטרוף ממשעבדי ירתון תנן. אף על פי שידע גם (ט) המקשה לירמון תנן שלא שבלשון קלר משיבו ור"ל דמכמיס לא רלו לתת להם שלא דין ירושה כיון דמכח ירושה קאמר: **ירתון** תנן. גבי בת הבעיס לא בעי למיוי דהא לישנא דירתון תנן לאפילו למ"ד [יקבון] תנן מודה לגבי הכי כגאלה שויוה רבנן כדמוכח בית נוחלין (ג"ב דף קלא.) שכל לגבי ממשעבדי לית להו פלוגתא בייניהו כדאמר התם

וכרים טע"ם (לקמן דף נה.): השתא

ט)אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם כ)הא בכדי דמיהן פודין אע"ג דפרקונה יותר על כתובתה ורמינהי כתובת בנין דכרין נמי גביא ממטלטלי נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בכתובתה כ)פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה ר"ש בן גמליאל אומר אם היה פרקונה בנגד כתובתה פודה אם לאו אינו פודה רבן שמעון בן גמליאל תרי קולי איתי ליה: לקתה חייב לרפאותה: תנו רבנן כ)אלמנה ניזונת מנכסי יתומין וצריכה רפואה הרי היא כמזונות רבן שמעון בן גמליאל אומר ר רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות אמר רבי יוחנן עשו הקזות דם בארץ ישראל כרפואה שאין לה קצבה קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהות צריכה רפואה כל יומא אמר להו לקמיה דר' יוחנן אמר להו ה)איזילו קוצו ליה מידי לרופא אמר רבי יוחנן כ)עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר [1]ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר ז)אדם חשוב שאני: **מתני'** ח)לא כתב לה [1]בנין דכרין דיהוו ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון חייב שהוא תנאי ב"ד י)ח)בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתלקחון לגוברין חייב שהוא תנאי בית דין י)את ב)תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי ט)מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין כך היו אנשי ירושלים כותבין כ)אנשי גליל היו כותבין כאנשי ירושלים אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו יורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: **גמ'** אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו ומי איכא מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא הא נמי דאורייתא הוא דכתיב [2]קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים י)בשלמא בנים בידיה קיימי אלא בנתיה מי קיימן בידיה הא ·קא משמע לן דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ועד כמה אביי ורבא דאמרי תרוייהו כ)עד לעישור נכסי ואימא דאב לירות דבעל לא לירות אם כן אב נמי מימנע ולא כתב ואימא היכא דכתב אב (ו) לכתוב בעל היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל כ)לא פלוג רבנן בת בין הבנים נמי תירות כנחלה שויוה רבנן בת בין הבנות תירות לא פלוג רבנן ותיגבי ממטלטלי בכתובה שויוה רבנן תטרוף ממשעבדי ל)ירתון תנן ואימא אף על גב דליכא מ)מותר דינר ל)במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן רב פפא איעסק ליה לבריה בי אבא סוראה אזיל למיכתב לה כתובתה שמע יהודה בר מרימר נפק אתא איתחזי ליה כי מטו לפיתחא הוה קא מפטר מיניה יהודה טוס מיפטר מיניה. יהודה נטל רשות מרב פפא למחזר למחוריו: מזג

נ)כיון דטעמא משום נדוניא הוא היכא דליכא נדוניא לגבי ממנה אלא] יש לו גבי מן אלא אחת ובניס מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניא שנתן לבי אמה מאי אלא תקון בנין דכרין: **לגאלה שויוה רבנן.** דירתון תנן ואין בת יורשת בין הבניס: **בת בין הבנות חירות.** יש לו בת מן אשה אחת ובנות מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניא לבי אמה דהא ס"ל שויוה בגאלה יש משפט גאלה לבת בין הבנות: **לא פלוג רבנן.** במשפט כתובת בנין דכרין דבת בין הבניס לא תקבול ובת בין הבנות תקבול: **ומגבי ממטלטלי.** כיון דטעמא משום נדוניא לבי אשה הוא אלמה אמרינן לעיל (דף נ:) כשם שאין הבניס יורשין אלא מקרקע ואוקימנא בכתובת בנין דכרין: **לגאלה שויוה רבנן.** וממטלטלי דיתמי לא משתעבדי לגאלה: **טרוף ממשעבדי.** מי בכתובה שויוה ולקמן פליגי בה בריש פרק אע"פ [נה.]: **ירתון תנן.** ואין ירושה במשועבדין: **ואימא אע"ג דליכא מותר דינר.** יתר על שתי הכתובות יטלו כתובת אמם כדין כתובת בנין דכרין אלמה תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן נח.) אין אשה אחת כתובות מולקין בשוה: **מקום דמיעקרא נחלה דאורייתא.** משום נחלה דרבנן: **לא פקון רבנן.** נחלה דידהו לעקור נחלת חלוקה שוה לגמרי שהיא מן התורה הלכך כי ליכא מותר דינר שיחלקוהו בשוה בנחלה דאורייתא יטלו אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן משום נחלה דרבנן ואי לא: **כי אתא סוראה.** חמיו היה והשיא רב פפא לבנו אחות אשתו כדאמרינן בחלו נערות (לעיל נט:) אמרה לי בת אחת סוראה כי נהמא מקושא בחיכי ובסנהדרין (דף יד:) נמי אמרינן אין ואמי נשים אלמן מטילין ליכי אחד נערות אלמן מטילין ליכי אחד כגון רב פפא ואת אחת סוראה: **אזיל.** רב פפא לבית אבי הנערה לכתוב כתובתה ושם יפקוח אביה ויכתוב לה בנדוניתיה מה שיכתוב: **כי מטו לפתחא.** לאחת סוראה: **טוס מיפטר מיניה.** יהודה נטל רשות מרב פפא למחזר למחוריו:

בעצמו איך אני נותן נכסי לבתי שמא תמות בחיי בעלה ויירשנה ותפול ירושתי ביד אחרים אבל עכשיו יתן לה (המה) [האב] ואומר אפי' תמות בתי בחיי בעלה יירשנה בנה וכך בתי חביבה עלי כבני: ועד כמה פ' זקוק לתת לה אביי ורבא דאמרי תרוייהו עד עישור נכסי. ואימא דאב לירות דהיינו הנדוניא דבעל לא לירות דהיינו מנה ומאתים ותוספת. פ' אחרי שהתקנה היא כדי שיקפוץ ניתקין נמי דנדוניא דאב לירות. א"כ פ' דלא ירתי לשאר כתובה מימנע אב ולא כתב לבתו. פ' יאמר כך אחרי שזה מקפיד על שלו מלהוריש לבני בתי גם אני אמשוך ידי מלהרבות נדוניא: ואימא. פ' כיון דטעם דניתקנה הוא שיקפוץ היכא דכתב אב נדוניא לכתוב בעל להאי תנאה פ' בב"ד היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל לא פלוג רבנן ז) שלא יהא תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה והשתא דתקון רבנן דמתיבתא למיגבי כתובה ממטלטלי מיבעיא לי אי גביא נמי כתובת בנ"ד ממטלטלי אי לא ומסתמא דגביא דהא אי לאו דלא להוי תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה הוי מן דינא דליגבי ממטלטלי והשתא דכתובה עצמה גביא איהי נמי גביא: ותטרוף ממשעבדי. פ' אם ככתובה שוינהו כדרך שטורפת האשה דהא כבע"ח היא ונשתעבדו לה קודם לכן ולמה בפ' י"נ ובפ' אע"פ נמי בשמעתא קמייתא אמרי' לא טרפא ממשעבדי. ירתון תנן. פ' ואין ירושה ממשועבדים. פ' במה ששעבד האב אין הבנים יורשים: ואימא. פ' כיון שהטעם הוא כדי שיקפוץ אע"ג דליכא מותר דינר לחלוק

תורה אור השלם

1. הֲלוֹא פָרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ
וַעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת
כִּי תִרְאֶה עָרֹם וְכִסִּיתוֹ
וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם:
ישעיה נח ז

2. קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים
וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים
וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לָאֲנָשִׁים
וְתֵלַדְנָה בָּנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ
שָׁם וְאַל תִּמְעָטוּ:
ירמיהו כט ו

תוספות רי"ד

פ' ואפילו בכדי דמיה דחד פדיין תקינו ליה רבנן ולא שנים רשב"ג אומר אין פודין את השבויין יותר על דמיהן מפני תקון העולם ופ' משנה הוא בסוף פרק השולח (דף מה) אביציא להו מפני תקון עולם משום דוחקא דציבורא א"ד משום דלא (ניגרי) [לגרבו] וניתי טפי. ת"ש דלוי בר דרגא פרקה לברתיה בתריסר אלפא דינרי. אמר אביי מאן לימא לן שברצון חכמים עביד דלמא שלא ברצון חכמים עביד הלכך מפני תקון העולם הוא שלא יהא הצבויים מעלין את השבאים לדמים יקרים. לפיכך אין מלמדים לפדות השבויים מיתר מכדי דמיהן: ת"ר נשבית והיו מבקשים בה עד עשרה בכתובתה פעם א' פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה דברי ר' רשב"ג אומר אם היה פרקונה כנגד כתובתה פודה (הרב מפרש נגד כתובתה כנגד כל הכתוב בכתובה כגון מנה מאתים ותוספת ונדוניא וכל מה שהיה חייב לה ליתן אם בא לגרשה) ואם לאו אינו פודה. פי' שלא יהיה תנאי כתובה גדול מן הכתובה ופסק רבינו יצחק הל' כרבי ואינו נ"ל דקי"ל הל' כר' מחבירו ולא מרבו: לקתה בחלאים חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא א"ע רשאי פ' דרפואה כמזונות דמיא וכשם שיכול לפסוקי מזונותיה על גיטה וכתובה ה"נ יכול לפסוקי רפואתה ולא דמי רפואה לפדיון: ת"ר אלמנה נזונית מנכסי יתומים ואם צריכה רפואה ה"ה כמזונות. פי' דתרווייהו חיותא נינהו רשב"ג אומר רפואה שיש לו קצבה מרפאים אותה מכתובתה. פי' דכיון שיש לה קצבה כמה רופא לוקח עליה לא דמי למזוני דמוזני ל"ל קצבה ורפואה שאין לה קצבה ה"ה כמזונות: קריביה דר"י הוו להו איתת אבא דהוה צריכה רפואה כל יומא. פי' היה מפרנסין אשת אביהן אתו לקמ' דר"י א"ל זילי קיצי לה מידי לרפואה. פי' כדי שתהיה לה קצבה ותתרפא מכתובתה אר"י עשינו עצמינו כעורכי דיינין. פי' שאינן כשרים שמלמדים טענות לבעל דין. מעיקרא מאי סבר פי' כשתשיאין עצה ולבסוף מאי סבר פי' כשנתחרט מעיקרא סבר ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר אדם חשוב שאני משום ולזות שפתים הרחק ממך. בעי מימנע נפשיה מליזותא ונ"ל דוקא יורשים שאין חייבים בפרקונה אין חייבים ברפואה שיש לה קצבה אבל בעל שחייב בפרקונה חייב אפי' ברפואה שיש לה קצבה: **מתני'** לא כתב לה בנין דכרין דיהוין ליכי מינאי אינון ירתין כסף כתובתך יתר על חולקיהון דעם אחוהון חייב ומתזנין מנכסי עד דתלקחין לגוברין חייב מפני שהוא תנאי ב"ד בנן נוקבין דיהוין ליכי מינאי תהוין יתבן בביתי ומתזנין מנכסי עד דתלקחין לגוברין חייב מפני שהוא תנאי ב"ד. פי'

ז) נגאלה דמסתר כאן ופ"ל ומגבי ממטלטלי ככתובה שויוה רבנן שלא יהא מנאי כתובה וכו'.

הגהות הב"ח

(ט) גמ' היכא דכתב לא (לכתוב ולכו' לא לכתוב בעל) מצ"מ. וי"ב ס"ל לא גרסינן ליה: (כ) תוס' ד"ה מטרוף וכו' שידע גם המקשה. ני"ב עיין בפ' אע"פ דף נה:

מוסף רש"י

עשינו עצמינו כעורכי הדיינין. כקרוב של בעל דין או תובכו הפה אלל דיינין ועורכו ברגליו אחר זכות תובכו או קרובו (לקמן פו. וש"נ רש"י אבות פ"א מ"ח). **אדם חשוב שאני.** לפי שלמדין היטנו ויש שיעשו אף אלל לקרובים (שם). **בנין דכרין כו'.** היו לו שתי נשים וכתובת האחת גדולה משל חבירתה ומתו שתיהן בחייו וירצו, או אחת בחייו וירצה, אע"פ לא נטלה כתובתה אלל בניה, אם יש לה בן זכר היטנו, וכשבאין לחלוק בניו בנכסיו אחר מותו, נוטלין אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן והאחר מוקלין בשוה, ואין יכולין בני הקיימת לומר אני נטול כתובת אמנו ואת"ל אלל כשעלתה אחר מות אביהם נשתעבדו בה יורשי האחת לבני חבירתה (שם). **אלא בנתיה מי קיימן בידיה.** כלום יכול להגביל לה מנשיס להשיאה לאחר קלו ואת בנותיכם תנו לאנשים (קדושין ל:). **ירתון תנן.** אילן יתחן כסף כתובתך ויוכשה לא טרפא לקוחות (לקמן נה.).

תוספות רי"ד (המשך)

בנ"ד הם יורשין כל הכתוב בשטר הכתובה בין נדוניא בין תוספת ובפ' י"נ (דף קלא) מקשה והא אין אדם מקנה דבר למי שלא בא לעולם ואפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ למי שישנו בעולם אבל למי שאינו בעולם לא ומשני תנאי ב"ד שאני: אר"י משום רשב"י מפני מה תקינו כתובת בנ"ד. פי' המורה וכי מאחר שמה"ת בעל יורש את אשתו למה תקינו שיורישו לבנים מה שיורש הוא ממנה דהיינו נדוני' כדי שיקפוץ אדם ליתן לבתו כבנו. פי' שאלמלא לא תקנוהו יהא כאו"א דן